

Õppimise, õpetamise ja juhendamise olemus

Tooleht Aaro Toomela, TLÜ, lähenemise põhjal

Õpetaja ei saa põhimõtteliselt ühesuunaliselt *anda* teadmisi õpilastele. Teadmised on kodeeritud närvisüsteemi neuronite vaheliste seoste süsteemina. **Õpetaja ei saa otseselt muuta närvisüsteemi seoseid.** Õpetaja ülesandeks on korrastada õpilase keskkond nii, et korrapära, nähtuste reeglipärasest olemusest oleks õpilasel lihtsam mõista.

Ükskõik millise mõiste, idee, teadmise õpetamisel õpetaja saab mõistmist lihtsustada suunates õpilaste tähelepanu **olulisele, valides** õpilase jaoks informatsiooni. **Sellega luuakse õpilasele võimalus informatsiooni omandada.**

Igasugune mõistmine eeldab üheaegselt kahe protsessi toimumist – olulise informatsiooni äratundmist/aktiveerimist ja ebaolulise informatsiooni ignoreerimist/pidurdamist või ümbermõtestamist.

Oluline on meeles pidada, et õpitava mõistega vastuolus oleva informatsiooni ignoreerimine pole passiivne vaid aktiivne protsess. **Väärmõisted tuleb sihipäraselt analüüsida** ja näidata, kuidas nad õpetatavasse mõistete süsteemi ei sobi.

Nii nagu on **õppijapoolne aktiivne psüühiline protsess olulise informatsiooni aktiveerimine**, nii on ka **aktiivne mittevajaliku informatsiooni pidurdamine.**

Informatsiooni valimine keskkonna organiseerimiseks õpetamisprotsessis peab lähtuma paralleelselt **kahest** põhimõttest.

1. Üks on **õpetatava materjali ülesehituse loogika.**
2. Teine on **õpilase olemasolevad teadmised ja oskused.** Erinevatel õpilastel võivad näiteks olla erinevad **varasemad ümbermõtestamist vajavad teadmised** (nn. "väärmõisted") ja/või erinevad ignoreerimist vajavad teadmised.

Allikas: Toomela, Aaro, 2013. Mõtlemise areng. Määratlused ja põhimõtted. Osaliselt ilmunud ajakirjas Haridus, 2013.

Avaldamata versioon algtekstist 2003 on isiklikuks kasutamiseks alla laetav <http://bit.ly/toomela2003>